

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ – ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΝΟΜΙΚΗΣ

Ε' ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

1. Εισαγωγή – Σύντομο ιστορικό

A. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόληση

- Η ΕΣΑ στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020

8 αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές

1) Προώθηση των επενδύσεων

2) Ενίσχυση της ανάπτυξης μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων από τα κράτη μέλη

3) Άρση των κυριότερων εμποδίων για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την απασχόληση σε επίπεδο Ένωσης

4) Βελτίωση της βιωσιμότητας και του φιλικού προς την ανάπτυξης χαρακτήρα των δημόσιων οικονομικών

2.

- 5) Ενίσχυση της ζήτησης εργασίας και ιδίως καθοδήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, τη φορολόγηση της εργασίας και τον καθορισμό των μισθών
- 5) Ενισχυμένη προσφορά εργασίας και δεξιοτήτων αντιμετωπίζοντας διαρθρωτικές αδυναμίες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και αντιμετωπίζοντας την ανεργία των νέων και τη μακροχρόνια ανεργία
- 7) Καλύτερη λειτουργία των αγορών εργασίας με έμφαση στη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας και τη βελτίωση των ευεργετικών μέτρων για την αγορά εργασίας και της κινητικότητας στην αγορά εργασίας
- 7) Δικαιοσύνη, καταπολέμηση της φτώχειας και προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για όλους

3. Η εφαρμογή της ΕΣΑ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού εξαμήνου:

- Οι Κατευθυντήριες Γραμμές (Employment Guidelines)
- Η Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση (Joint Employment Report)
- Τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (National Reform Programmes)
- Συστάσεις (Recommendation) Επιτροπής

4. Η ευελιξία με ασφάλεια (flexicurity) ως βασικός πυλώνας της ΕΣΑ

I. α) Ευέλικτες και αξιόπιστες συμβατικές ρυθμίσεις

β) Εταιρικές στρατηγικές δια βίου μάθησης

γ) Αποτελεσματικές και ευεργετικές πολιτικές για την αγορά εργασίας

δ) Σύγχρονα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης

5. II. Ανάγκη εξισορρόπησης δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για εργοδότες, εργαζόμενους, άτομα που αναζητούν εργασία και δημόσιες αρχές

III. Προσαρμογή στις ειδικές συνθήκες των κρατών – μελών

IV. Ανάγκη μείωσης του διαχωρισμού ανάμεσα στους εσωτερικούς και τους εξωτερικούς στην αγορά εργασίας

V. Προώθηση της εσωτερικής (εντός της επιχείρησης) και της εξωτερικής (από μια επιχείρηση σε άλλη) ευελιξίας με ασφάλεια

VI. Υποστήριξη ισότητας των φύλων, αλλά και ίσες ευκαιρίες για φοιτητές, νέους, ΑΜΕΑ και ηλικιωμένους εργαζόμενους

6. VII. Κλίμα εμπιστοσύνης και διαλόγου ανάμεσα στις δημόσιες αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους

VIII. Ανάγκη συμβολής των πολιτικών ευελιξίας ασφάλειας σε ορθές και βιώσιμες δημοσιονομικές πολιτικές

→ Κριτική ως προς ευέλικτη ασφάλεια: ιδίως ως προς την ικανότητα της να αναπτύξει πραγματικά μια ισχυρή κοινωνική διάσταση

7. Αναβίωση ευελιξίας με ασφάλεια

2015: Έκθεση των 5 Προέδρων

Ανάδειξη της ανάγκης διατήρησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου → Αίτημα για κοινό πρότυπο για τις αγορές εργασίας στο πλαίσιο ολοκλήρωσης της Οικονομικής και Κοινωνικής Ένωσης (ONE)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: οι χώρες με πολιτική ευελιξία ασφάλειας αντιστάθηκαν καλύτερα στην οικονομική κρίση ως προς τη διασφάλιση της απασχόλησης και της δικαιοσύνης

B.

Η κατάσταση της απασχόλησης στην ΕΕ

2017: 217 εκατομμύρια απασχολούμενοι στην ΕΕ (72,2% του πληθυσμού της) Ποσοστά απασχόλησης: από 57,8% στην Ελλάδα έως 81,8% στη Σουηδία

9 χώρες υπερέβησαν τον στόχο του 75% στο ποσοστό απασχόλησης

2008-2017: Αύξηση ποσοστού απασχόλησης στις περισσότερες χώρες αλλά μείωση σε 10 χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα

9. - Χάσμα στην πρόοδο της προς τους στόχους της απασχόλησης μεταξύ Βορρά και Νότου
- 2017: 9 κράτη μέλη είχαν πετύχει τους εθνικούς στόχους απασχόλησης τους
 - Ελλάδα (εθνικός στόχος 70%) και Ισπανία ήταν οι πιο απομακρυσμένες από τους εθνικούς τους στόχους (12,2 και 8,5 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα αντίστοιχα)

10. Νέοι και ηλικιωμένοι τείνουν να έχουν χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης

- Σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης για νέους ηλικίας 20-29 ετών → το φαινόμενο των NEET's (No Education, Employment, Training)
- Το 2017 το ποσοστό απασχόλησης ατόμων ηλικίας 20-54 ετών ήταν σημαντικά υψηλότερα απ' ότι για τον συνολικό πληθυσμό ηλικίας 20-64 ετών

11. Χαμηλότερα τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών συγκριτικά με τους άντρες

- Διαφορά στα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ των δύο φύλων
- Αλλά παρατηρείται μείωση του χάσματος. Στα άτομα ηλικίας 25-49 ετών παρατηρείται μείωση του χάσματος κατά 5,2% μεταξύ των ετών 2002-2017.
- Αλλαγές στις κοινωνικές αξίες
- Πολιτικές συνδυασμού επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

12. Υψηλότερη εκπαίδευση → μεγαλύτερη απασχολησιμότητα

- Το 2017 το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (84%) ήταν πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (72,2%)
- Αντίθετα, μόνο λίγο περισσότερο από το ήμισυ των ατόμων με πρωτοβάθμια ή κατώτερο επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απασχολούνταν

13. – Τα ποσοστά απασχόληση μεταναστών εκτός ΕΕ είναι χαμηλά

- Το 2017 το ποσοστό απασχόλησης των υπηκόων τρίτων χωρών ηλικίας 20-64 ετών ήταν 14,8 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το συνολικό ποσοστό απασχόλησης.
- Το ποσοστό του 2017 είναι σημαντικά χαμηλότερο από αυτό του 2008 για μετανάστες εκτός ΕΕ
- Οι διακινούμενοι εργαζόμενοι εκτός ΕΕ καταλαμβάνουν συνήθως χαμηλής ειδίκευσης και επισφαλείς θέσεις απασχόλησης με προσωρινές συμβάσεις και κίνδυνο φτώχειας, ιδίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης.

14. – Οι νέοι αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας

- Το 2017, το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών ήταν υπερδιπλάσιο του ποσοστού για ολόκληρο τον πληθυσμό, στο 16,8% έναντι 7,6% συνολικά.
- Μόλις 3,8 εκατομμύρια άνεργοι νέοι ηλικίας 15-24 ετών, επειδή πολλοί από αυτούς είναι σπουδαστές και δεν εργάζονται ή αναζητούν εργασία
- Σαφής σύνδεση μεταξύ ανεργίας και εκπαίδευσης αφού και στους νέους οι πιο μορφωμένοι αντιμετωπίζουν χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας

15. 3^η ώρα

Λοιποί δείκτες

Η γήρανση του πληθυσμού

- Μεταξύ 2002 και 2017 ο αριθμός των ηλικιωμένων ηλικίας 65 ετών και άνω αυξήθηκε κατά 26,9%
- Αντίθετα ο αριθμός των παιδιών ηλικίας 0 έως 19 ετών μειώθηκε κατά 5,7%
- Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί
- Ο αριθμός των ηλικιωμένων ηλικίας 65 ετών και άνω θα αυξηθεί κατά 25,8 εκατομμύρια έως το 2030, οπότε τότε σχεδόν κάθε τέταρτο άτομο στην ΕΕ θα είναι ηλικίας άνω των 65 ετών

16. Δείκτης εξάρτησης

- Λόγω δεδομένων δημογραφικών δεδομένων ο λόγος εξάρτησης των ηλικιωμένων (ως το μερίδιο του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω σε σύγκριση με τον πληθυσμό ηλικίας 20-64 ετών) αυξήθηκε από 26,4% το 2002 σε 32,6% το 2017
- Έως το 2030, ο λόγος εξάρτησης ηλικιωμένων προβλέπεται να ανέλθει από 42,7% δηλαδή θα υπάρχουν μόνο 2,3 άτομα σε ηλικία εργασίας για κάθε εξαρτώμενο άτομο άνω των 65 ετών.

17. Ανάπτυξη και απασχόληση

- Ορισμένες φορές η αύξηση του ΑΕΠ συνδέεται με αύξηση της απασχόλησης (2014-2017)
- Αυτό δεν συμβαίνει πάντοτε. Εάν το ΑΕΠ αυξάνεται κυρίως λόγω αύξησης της παραγωγικότητας και των ωρών εργασίας, τότε τα περιθώρια για αύξηση της απασχόλησης είναι ελάχιστα (2010, 2011)
- Η αύξηση του ΑΕΠ και της απασχόλησης οδηγούν σε ανοδική μερίδα το μερίδιο των νεοπροσληφθέντων επί του συνολικού ποσοστού απασχόλησης

18. Ακούσια προσωρινή απασχόληση και νέοι

- Η συνολική προσωρινή απασχόληση κινείτο περί το 13% κατά τη δεκαετία 2008-2017
- Στους νέους η προσωρινή απασχόληση ήταν πιο διαδεδομένη, αφού το 44% των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών εργάζονταν με σύμβαση ή σχέση προσωρινής διάρκειας. Τα αντίστοιχα ποσοστά για άτομα ηλικίας 25-49 ετών και 50-64 ετών ήταν πολύ χαμηλότερα (13,3% και 7% αντίστοιχα)
- Από το 2006 και μετά παρατηρείται αύξηση στην ακούσια προσωρινή απασχόληση ιδίως στους νέους ηλικίας 15-24 ετών (13,9% έναντι 7,7% του αντίστοιχου ποσοστού στις ηλικίες 20-64 ετών)

19. Ακούσια μερική απασχόληση και νέοι

- Το 2017 περισσότεροι από 1 στους 3 νεαρούς εργαζόμενους και 1 στους 4 εργαζόμενους μεγάλης ηλικίας εργάζονταν με μερική απασχόληση χωρίς την επιλογή τους, λόγω αδυναμίας τους να βρουν εργασία πλήρους απασχόλησης. Μάλιστα το μερίδιο της ακούσιας απασχόλησης αυξήθηκε τη δεκαετία 2008-2017
- Η οικονομική κρίση συνέβαλε εν μέρει σε αυτή την υποαπασχόληση, αλλά ως τότε προϋπήρχε της κρίσης, οπότε είναι πιθανό να αποτελεί διορθωτικό χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας.

20. Αντιστοίχιση προσφοράς με ζήτηση

- Η αντιστοίχιση των δεξιοτήτων και των προσόντων του εργατικού δυναμικού με εκείνες που ζητούν οι εργοδότες συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας
- Οι τεχνολογικές και δημογραφικές αλλαγές ενδέχεται να συμβάλλουν σε αναντιστοιχίες δεξιοτήτων
- Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) υπολογίζεται ότι από το 2017 έως το 2021 θα δημιουργηθούν πάνω από 13 εκατομμύρια θέσεις εργασίας που απαιτούν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, ενώ οι θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης θα μειωθούν κατά σχεδόν 6 εκατομμύρια.

21. Ποσοστό υπερειδίκευσης

- Σύμφωνα με έρευνα του CEDEFOP, το 2014 περίπου 25% των υψηλά καταρτισμένων νεοεισερχόμενων ήταν υπερτιμημένο για τη θέση τους
- Η υπερειδίκευση αναφέρεται στη περίπτωση όπου ένα άτομο έχει επίπεδο δεξιοτήτων ή εκπαίδευσης υψηλότερο από αυτό που απαιτείται για την εργασία του
- Περίπου 17,8 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ εργάζονταν το 2017 ως απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με υπερειδίκευση (ποσοστό 22,7% επί της συνολικής απασχόλησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με αυξητική τάση από έτους 2002 και εξής)

22.

- Οι νέοι εργαζόμενοι δέχονται να αναλάβουν θέση εργασίας που αντιστοιχεί σε χαμηλότερα προσόντα για να διευκολυνθούν στην ούτως ή άλλως δύσκολη είσοδο και ένταξη τους στην αγορά εργασίας
- Οι γυναίκες αναλαμβάνουν συχνότερα από τους άνδρες θέσεις που αναλογούν σε χαμηλότερα προσόντα λόγω και των αυξημένων οικογενειακών υποχρεώσεων τους ιδίως ως προς την ανατροφή των παιδιών
- Μάλιστα ως προς τις γυναίκες εργαζόμενες παρατηρείται συχνότερα από τους άνδρες το φαινόμενο των «γυάλινων οροφών»: αντιμετωπίζουν δηλαδή μεγαλύτερες αντικειμενικές δυσκολίες στην επαγγελματική εξέλιξή τους με όλες τις παρεπόμενες συνέπειες (οικονομικές, κοινωνικές, ψυχολογικές κλπ)